

**TERMINOLOGIA DOBROGEANĂ A NUMELOR
DE RUDENIE**

DANIELA PENU

**TERMINOLOGIA DOBROGEANĂ A
NUMELOR DE RUDENIE**

Editura Universitară,
București, 2010

Referent științific: Prof. univ. dr. Mile Tomici
Tehnoredactare: Angelica Mălăescu
Coperta: Angelica Mălăescu

Copyright © 2010
Editura Universitară
Director: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr.27-33,
Sector 1, București
Tel./Fax: 021 - 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR (C.N.C.S.I.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PENU, DANIELA

Terminologia dobrogeană a numelor de rudenie /
Daniela Penu. - București : Editura Universitară, 2010
ISBN 978-606-591-076-8

811.135.1'373.231

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate autorului.

Distribuție: tel./fax: 021-315.32.47
021-319.67.27
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-606-591-076-8

CUPRINS

Cuvânt-înainte	7
Argument	9
Lista abrevierilor	13
Capitolul I. Mișcările de populație în Dobrogea	15
Capitolul II. Rudenia naturală	21
1. Rudenia naturală directă	21
2. Rudenia naturală colaterală	58
Capitolul III. Rudenia prin alianță	77
Capitolul IV. Rudenia convențională	107
Capitolul V. Termeni de exprimare a politeții și a respectului între rude	115
Capitolul VI. Termeni folosiți la exprimarea ideii generale de rudenie	130
Anexa Câmpul lexical al numelor de rudenie	145
Concluzii	146

Bibliografie	151
Lista hărților	154
Indice de cuvinte	155

Cuvânt-înainte

Problemele lingvistice referitoare la idiomurile din spațiul dobrogean, constituie din ce în ce mai des obiectul cercetărilor de nivel academic, în lucrări de licență, în lucrări de masterat sau în teze de doctorat susținute în ultimii ani la Universitatea „Ovidius” din Constanța. În această serie de cercetări se înscrie și lucrarea de față, *Terminologia dobrogeană a numelor de rudenie*, elaborată de Daniela Penu.

Autoarea se bucură de marele avantaj oferit de cunoașterea graiurilor locale, a istoriei și a geografiei zonei cercetate. Rezultatele cercetărilor pe teren au fost pe măsura efortului. Formele cercetate sunt autentice, corect notate și deosebit de ingenios analizate.

Bibliografia anexată cuprinde lucrările de bază de specialitate consultate de autoarea, ele constituie un corpus reprezentativ pentru stadiul actual de cercetări lingvistice în domeniul abordat de lucrarea de față.

Textul în discuție, prezentat spre publicare, ne-a convins că Daniela Penu dispune de o mare capacitate de analiză și sinteză, că știe să folosească bibliografia consultată și datele oferite de materialul lingvistic analizat, că formulează comentarii bazate pe argumente riguros științifice. Suntem convingși că lucrarea de față constituie, pentru ea, doar începutul unor viitoare cercetări lingvistice, și nu numai, din spațiul geografic dobrogean, mai ales că, în contextul actual, cercetarea fundamentală din România are mare nevoie de cadre tinere, competente și pasionate de această activitate.

Structura lucrării în discuție, nivelul științific la care este elaborată, numeroasele idei, de cele mai multe ori originale, îndrăznețe și competente, justifică prezentarea ei spre publicare.

Prof. univ. dr. Mile Tomici

București, 19.11.2010

Argument

Lucrarea de față, consacrată termenilor de rudenie din vocabularul dobrogean, își propune să particularizeze, din fondul cunoscut de structuri lexicale referitoare la acest domeniu, modelul heteroclit din zona danubiano-pontică.

Cercetările lingvistice elaborate până în prezent, cu privire la terminologia de rudenie, oferă o imagine de ansamblu asupra situației din spațiul dobrogean, în raport cu celelalte ținuturi românești.

Obiectivul de bază al lucrării este semnalarea structurilor lexicale a termenilor de rudenie specifice într-o zonă puternic marcată de vicisitudini istorico-sociale.

Intervalul de timp ales (secolele XIX-XX) este reprezentativ pentru numeroasele transformări lexicale din zonă, rezultate din mișcările demografice deosebit de dinamice ale acestei perioade.

Un alt obiectiv propus în studiul de față este interpretarea termenilor de rudenie pe baza datelor oferite de proveniența lor, fără a neglija complexitatea funcționării semantice a vocabularului dobrogean, caracterul său heteroclit, datorat aluviunilor etnice – bulgari, turci, cerchezi, tătari, albanezi, greci – care au adus elemente de mentalitate, cutumă și limbaj proprii, contribuind astfel la îmbogățirea structurilor lexicale autohtone, dându-le o anume specificitate.

Caracterul heteroclit al terminologiei dobrogene de rudenie este ilustrat la nivelul mai multor categorii de lexeme din câmpul semantic în discuție: elemente laice vechi, elemente laice de origine cărturărească și împrumuturi.

Subliniind în primul rând aportul românesc, cel al moldovenilor și al muntenilor, la configurația câmpului lexical al termenilor de rudenie, studiul de față ia în considerare și celelalte zone geografice care și-au adus contribuția lor de populație la evoluția terminologiei de rudenie în Dobrogea. Accentul cade pe prezența mocanilor și pe fenomenul transhumanței, pentru a evidenția aportul deosebit al acestora la definirea socio-culturală a spațiului danubiano-pontic.

Un alt obiectiv al lucrării este evidențierea productivității sufixelor din vocabularul dobrogean, comparativ cu celelalte zone ale țării, fără a neglija celelalte procedee lingvistice precum compunerea sau hipocoristicele.

Lucrarea de față prezintă, de asemenea, reflexele și derivatele termenilor de înrudire și în domeniul toponimiei și al antroponimiei dobrogene, ilustrând vitalitatea lexemelor supuse cercetării.

Hărțile anexate lucrării sunt întocmite după ALR și prezintă stratificarea geografică și răspândirea termenilor în discuție atât pe teritoriul dobrogean, cât și în celelalte zone ale dialectului dacoromân.

Pentru o prezentare cât mai logică a noțiunilor și problemelor analizate, am organizat materialul plecând de

la semele comune și diferențiatore ale termenilor ce alcătuiesc câmpul semantic al rudeniei.

Termenii tratați pe sfere semantice sunt prezentați cu toate accepțiunile lor, indiferent dacă unele dintre acestea se încadrează doar tangențial preocupărilor noastre. Precizarea extensiunii și a polisemiei permite corelarea, din punct de vedere etimologic, a materialului cercetat și asigurarea unui caracter monografic al lucrării.

Autoarea